

בבית המשפט העליון

רע"א 2816/17

לפני: כבוד המשנה לנשיאה א' רובינשטיין

המבקש: אבירם דהרי

נגד

המשיב: שי לוי

בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בבאר שבע (השופט א' אינפלד), ברת"ק 34076-01-17 מיום 26.2.17

בשם המבקש: בעצמו

החלטה

א. בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בבאר שבע (השופט א' אינפלד), מיום 26.2.2017, ברת"ק 34076-01-17, בה נדחתה בקשת רשות ערעור על פסק הדין של בית המשפט לתביעות קטנות בקרית גת (סגן הנשיאה א' אדם), מיום 11.1.2017 בת"א 36920-11-12. עניינה של הבקשה – תביעת לשון הרע בגין אמירה בכתבה שפרסם המשיב.

רקע

ב. המבקש הוא ראש העיר קריית גת. המשיב הוא עיתונאי בעיתון "ידיעות דרום", שפרסם כתבה לרגל 13 שנים לכהונת המבקש. בכתבה צוין כי המבקש זוכה לפופולריות וכי יזכה, ככל הנראה גם בבחירות הבאות; אך עיקר הכתבה סיקור היבטים לא חיוביים של תפקוד העירייה בראשות המבקש. המבקש הגיש תביעה כספית נגד המשיב בסך 33,000 ש"ח – הסכום המירבי בתביעות קטנות – בגין פגיעה בשמו הטוב, על יסוד אמירה בכתבה, בעניין ירידה במספר הזכאים לתעודת בגרות בעיר בשנה מסוימת, ואין חולק כי פרט זה היה שגוי. נטען, כי הטענה כוזבת ועולה כדי לשון הרע,

וגם כי המשיב נהג בחוסר תום לב בכך שלא מסר שעבד בעבר במערכת העירונית וכי עבודתו בה הופסקה. כן נטען, כי לא נתבקשה תגובה בטרם הפרסום.

פסק הדין של בית המשפט לתביעות קטנות

ג. בית המשפט לתביעות קטנות (סגן הנשיאה א' אדמ) דחה את התביעה. נפסק, כי התנהלות המבקש, שהגיש שלוש תביעות נפרדות בגין אותה כתבה, מהוה שימוש לרעה בהליכי משפט; בית המשפט הציע לאחד את התביעות, אך המבקש עמד על זכותו לנהל שלושה הליכים. בית המשפט קבע, כי פרטי לשון הרע השונים המופיעים בפרסום מקימים אמנם ראשי נזק שונים, אך אינם מקימים עוולות שונות. נקבע איפוא כי הגשת שלוש תביעות נפרדות בגין אותו פרסום היתה שלא בתום לב ושלא בדרך המקובלת, תוך גרימת הוצאות מיותרות למשיב והוצאות מיותרות למערכת המשפט. הרושם הוא, כך נאמר, כי המבקש נוקט במודע בדרך של הגשת "תביעות השתקה" נגד עיתונאים; הובעה תמיהה מדוע התביעה הוגשה נגד העיתונאי אישית ולא נגד העיתון עצמו. נפסק, כי שילוב שלוש תביעות – אישיות – בסכומים גבוהים, נועד להרתיע עיתונאים.

ד. גם לגופו של עניין נדחתה התביעה. בית המשפט קבע כי בנסיבות העניין, לא היה מקום לגילוי נאות במסגרת הכתבה באשר לעבודה קודמת ברשות המקומית. נאמר, כי האמירה עצמה אינה מהוה לשון הרע, בין היתר, שכן מדובר בפרט שגוי אחד מתוך כתבה שלמה. צוין, כי לפי נתוני משרד החינוך שהגיש המבקש, אכן נפלה שגיאה בכתבה בנוגע למספר הזכאים לתעודת בגרות. אולם, לפי הנתונים, בתשע השנים הראשונות לכהונת המבקש היתה ירידה במספר מקבלי תעודת הבגרות, למעט בשנה אחת. בית המשפט קיבל את גרסתו של המשיב שלפיה אין הוא אחראי לשגיאה, שכן מסר נתונים נכונים אותם קיבל ממחלקת החינוך של העירייה, אך לאחר מכן נעשה בהם שינוי – בשלב ההגהה או העריכה; המשיב לא נחקר בחקירה נגדית ישירה על עניין זה. למעלה מן הצורך, קבע בית המשפט כי אפילו היתה מוגשת התביעה נגד העיתון עצמו, היתה נדחית בהגנת תום הלב. בית המשפט פסק עוד, כי המשיב יצא ידי חובתו כשפנה בבקשת תגובה לעירייה. בית המשפט קבע כי עומדת למשיב הגנת תום הלב, בהיות הפרסום "שקול וראוי", וממילא סביר. משכך, נדחתה התביעה. בית המשפט חייב את המבקש בהוצאות המשיב בסך 10,000 ש"ח בשל השימוש לרעה בהליכי משפט, שנועד, ככל הנראה, להרתיע כלי תקשורת מהבעת ביקורת עליו.

על פסק הדין הגיש המבקש בקשת רשות ערעור לבית המשפט המחוזי בבאר

שבע.

החלטת בית המשפט המחוזי

ה. בית המשפט המחוזי (השופט א' אינפלד) דחה את הבקשה. נקבע, כי קשה לראות כיצד ניתן יהיה לקבל את הערעור לגופו של עניין, אם תינתן רשות ערעור. זאת, לאחר שבית המשפט לתביעות קטנות האמין לגרסתו של המשיב, שלפיה מסר את הכתבה ללא שגיאות, ואלה נפלו בשלב ההגהה או העריכה; משמע, המשיב עצמו לא פרסם את הנתון השגוי מושא התביעה, ובהעדר פרסום אין אחריות. בית המשפט הוסיף, כי השאלות המשפטיות שעלו בבקשה, ובהן גבולות תום הלב בפרסום, כיצד מקוימת החובה לבקש תגובה וחשיבותם של פרטים בכתבה אינן פשוטות, וכי אינו בטוח שתביעה מסוג זה מתאימה להידון בבית משפט לתביעות קטנות. מכל מקום, נוכח מורכבות הסוגיות, נקבע כי "בשום אופן לא ניתן לומר כי בהכרעת בית המשפט נפלה 'שגיאה בולטת' המצדיקה מתן רשות ערעור על פי ההלכות הקיימות".

ו. כאמור, בית המשפט המחוזי פסק כי אין לערעור סיכוי מוחשי להתקבל לגופו של עניין, ולכן אין טעם לבקש תגובה. בית המשפט לא שוכנע ששגה בית המשפט לתביעות קטנות בקבעו כי מדובר בניצול לרעה של ההליך, כנראה משיקולי הרתעת עיתונאים. נאמר, כי זו מסקנה מסתברת; המבקש לא הצליח להסביר מדוע הגיש שלושה הליכים, באופן המחזק את המסקנה כי מדובר בהתנהלות חסרת תום לב. בית המשפט הוסיף, כי למעשה, המבקש מודה שרצונו לפגוע במשיב וכי מדובר בעניין אישי. בנסיבות אלה, כך נקבע, אין הצדקה להטריח את המשיב ולפגוע בו עוד.

ז. בשולי הדברים, ציין בית המשפט כי יש קטעים בבקשת רשות ערעור המנוסחים בבוטות רבה וחריגה, והמבקש אף מאשים את בית המשפט לתביעות קטנות בהטיית דין מכוונת אך בשל כך שאינו מסכים עם מסקנותיו; זאת, שעה שהמבקש לא ביקש לפסול את המותב שישב בדין כשיכול היה לעשות כן. נקבע, כי "טענה פוגענית מסוג זה, שאינה מבוססת על עובדות, אינה אלא גסות רוח. המבקש, ולא השופט, הוא אשר נקט בלשון 'מקוממת וחריגה באופן קיצוני'". צוין, כי אין זו הפעם הראשונה בו נקט המבקש בסגנון משתלח. נוכח התנהלותו החריגה של המבקש, העושה שימוש לרעה בהליכי משפט, מתמיד בדרכו אף לאחר הערות בית המשפט, ואף משתלח בלשון פוגענית כלפי בית המשפט, חייבו בית המשפט בהוצאות לטובת אוצר המדינה בסך 2,000 ש"ח. מכאן הבקשה הנוכחית.

ח. לדעת המבקש, שאינו מיוצג, הבקשה ראויה להתברר לפני בית משפט זה, והיא חשובה עד מאוד בשל תרומתה לחיזוקה של מערכת המשפט בישראל ולמידת אמון הציבור בה. לדבריו, מדובר בהזדמנות נדירה לבית משפט זה לדון במספר סוגיות חשובות ועקרוניות הנוגעות לאופן התנהלותה של מערכת המשפט. בין היתר, מבוקש לדון בסוגיה האם דוקטרינת "תביעת השתקה" נוהגת במערכת המשפט בישראל, בסוגיה איזו התנהלות תיחשב שימוש לרעה בהליכי משפט, והאם בחסות חופש הביטוי יכול עיתונאי לפרסם נתונים עובדתיים כוזבים ופוגעניים, ועוד. בסופו של יום, הבקשה לבטל את הכרעות בתי המשפט הקודמים, לקבוע כי המשיב הגיש כתב הגנה שקרי באופן בוטה ביותר והעיד עדות שקר, לקבוע כי המשיב אחראי לפרסום הכוזב נגד המבקש, ולחייב את המשיב בהתאם.

דיון והכרעה

ט. אין מקום להיעתר לבקשה, שטוב לה שלא הוגשה משהוגשה. כנודע, רשות ערעור בגלגול שלישי ניתנת במקרים המעוררים שאלה עקרונית, משפטית או ציבורית, החורגת מעניינם הפרטי של הצדדים לסכסוך, או מקום בו דחית הבקשה תגרום לעיוות דין. דברים אלה נכונים ביתר שאת שעה שעסקינן בבקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט לתביעות קטנות, בהתחשב בתכליתו הייחודית של הליך זה. כך נזדמן לי לכתוב בפרשה אחרת:

"נוכח טיבו של הליך התביעות הקטנות, על רשות הערעור בהקשר תביעות קטנות בבית משפט זה - בגלגול שלישי - להינתן במשורה שבמשורה, עוד ביתר קפדנות מאשר בבקשות רשות ערעור 'רגילות', ואך בעוול זועק, או בשאלה משפטית בדרגת חשיבות גבוהה ביותר; אחרת - תסוכל כוונת המחוקק, שמשמעה הליך חסכוני שאינו מטיל הוצאות גדולות על הצדדים, ומהיר, שאינו גוזל מזמנם יתר על המידה. הליך ערעורי בבית משפט זה עשוי לייקר את ההליכים משמעותית לצד הנפגע" (רע"א 8144/04 בודקר נ' בשקירוב, פסקה ט(2) (20.3.05); ראו גם רע"א 9371/16 דהרי נ' לדרמן, פסקה ו (10.1.17)).

ודוקו: אין בהצגת מקרה כעקרוני להפוך אותו לכזה; וברי גם, כפי שציין בית המשפט המחוזי אל נכון, כי אילו היה התיק ראוי להידרשות עקרונית, לא היה מקומו

בבית המשפט לתביעות קטנות, אלא בהליך שיפוטי "מלא" ככל משפטו וחוקתו. בהקשר זה אציין, כי יש משמעות גם לעובדה שהמבקש בחר להגיש את תביעתו לבית המשפט לתביעות קטנות, אשר לא ניתן לערער על פסק דינו בזכות, אלא רק לאחר נטילת רשות. כוונת המחוקק היתה בעליל כי הדיון בעניינים הנדונים בבית המשפט לתביעות קטנות יסתיים וימוצה, ככלל, בערכאה הדיונית, ללא הליך "רגיל" של השגה בפני ערכאה גבוהה יותר (ראו רע"א 7535/16 דהרי נ' לדרמן, פסקה 6 (26.12.16)); השוו גם רע"א 2095/15 אולמי נפטון בת ים בע"מ נ' משיח, פסקה 4 (20.5.15)). אופי ההליך הוא תכליתי ומעשי (ראו ספרם החדש והממצה של ט' חבקיני וי' נמרודי התביעה הקטנה (2017), בעמ' 55).

כאמור, התערבות בפסק דין של בית המשפט לתביעות קטנות שמורה למקרים שבהם נפלה טעות גלויה וכולטת בממצא עובדתי או ביישום הדין או כשחלה פגיעה בכללי הצדק הטבעי (ראו התביעה הקטנה 58, 399-406). הבקשה הנוכחית, אינה כוללת טיעונים קונקרטיים לתמיכה בקבלתה, אלא שהסוגיות עליהן הצביע המבקש בכותרות – שיכלו להיות סוגיות משפטיות מעניינות כשלעצמן – אינן צריכות להכרעה בהליך דנא. זאת, משום שנקבע על ידי בית המשפט לתביעות קטנות כי תביעתו של המבקש דינה להידחות גם לגופה, משנפסק כי האמירה עצמה שבכתבה הנתקפת, הנוגעת לירידה במספר הזכאים לתעודת בגרות בעיר, אינה מהווה לשון הרע. למסקנה זו הגיע כאמור בית המשפט לתביעות קטנות, בין היתר, בנימוק שלפיו מדובר בפרט שגוי אחד מתוך כתבה שלמה. כן נפסק, כי עומדת למשיב הגנת תום הלב; בית המשפט המחוזי אישר את אלה.

י. יתרה מכך, עיון בתוכנת ניהול התיקים מעלה כי הבקשה הנוכחית היא בקשת רשות ערעור שלישית שהגיש המבקש לבית משפט זה. עניינן של שלוש הבקשות הוא תביעותיו בגין לשון הרע שהוגשו בבית המשפט לתביעות קטנות. הנה כי כן, המבקש, המכהן כראש עיר, מעסיק את הערכאות השונות לא אחת, בהגשת תביעות בגין לשון הרע אם נגד עיתונאים – לרוב – ואם נגד אחרים (ראו רע"א 9371/16 דהרי נ' לדרמן (10.1.17)). לא ייפלא איפוא כי בית המשפט לתביעות קטנות סבר שהמבקש עושה שימוש לרעה בהליכי משפט – במקרה דנא משום משהגיש לא פחות משלוש תביעות בגין אותה כתבה מושא הבקשה דנא, דבר המדבר בעדו במובהק.

יא. לא ניתן לסיים החלטה זו מבלי להתייחס ללשון הבוטה בה נקט המבקש בבקשת רשות הערעור שהגיש לבית המשפט המחוזי. אין לי אלא להצטרף בהקשר זה לדברי חברי השופט צ' זילברטל בהחלטה אחרת בעניינו של המבקש, שגם במסגרתה

עלה עניין הלשון בה נקט המבקש, ונאמר כי אמנם "ניתן להבין לליבו של המבקש ולתחושותיו נוכח הפרסומים ופסקי הדין שניתנו בעניינו, אך גם לרקע זה יש לצפות שכל אדם, קל וחומר נבחר ציבור הממלא תפקיד בכיר, יתנסח במתינות הראויה להליך משפטי, ובכלל" (ההחלטה ברע"א 7535/16 הנזכרת, פסקה 7). אכן, משמתפרסמים דברים שיש בהם אי אמת עשוי כל אדם שהדבר נוגע אליו לכעוס ובצדק; אחרון אני שאקל ראש בכבודו של הזולת, זכות חוקתית לפי חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו סעיפים 2 ו-4 וכמובן חוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965. דעתי בקשר לכך ולגבולות חופש הביטוי הובעה לא אחת, לרבות בדעת מיעוט בדנ"א 2121/12 פלוני נ' ח"כ אילנה דיין אורבך (2014). אך במקרה דנא התיחסותם המשפטית והעובדתית של שני בתי המשפט הקודמים אינה תומכת בקבלת הבקשה; יש לבחור זירת מאבק נכונה. צר כי המבקש, משרת ציבור ואיש ציבור ותיק, מנהל מלחמות גם כשאינן להן ביסוס מספיק, ובמיוחד בדרכים מעין אלה שנוקטו. יתן המבקש אל לבו את אלה במבט לעתיד.

אינני נעתר לבקשה.

ניתנה היום, י"ד באייר התשע"ז (10.5.2017).

המשנה לנשיאה